

PREVOD

Samuel Beckett *Konec*

Oblekli so me in mi dali denarja. Vedel sem, zakaj naj bi bil denar, bil naj bi zato, da laže spet začnem. Ko ga bom porabil, si bom moral priskrbeti drugega, če bom hotel nadaljevati. Isto velja za čevlje, ko bojo obrabljeni, jih bom moral dati popraviti, ali si oskrbeti druge, ali nadaljevati bosonog, če bom hotel nadaljevati. Isto velja za suknjič in za hlače, ni bilo potrebno, da mi to povejo, poleg tega bom lahko nadaljeval golorok, če bom hotel. Oblačila čevlji, nogavice, hlače, srajca, suknjič in klobuk niso bila nova, ampak umrli je bil najbrž mojega stasa. Se pravi, najbrž je bil malo manjši od mene in malo manj rejen, kajti na začetku mi oblačila niso pristajala tako dobro kot na koncu. Predvsem srajca, ki je na vratu dolgo časa nisem mogel zapeti in si torej tudi ne nadeti ovratnika niti speti njenih krajev med nogama, kot mi je nekoč pokazala mati. Gotovo se je praznično oblekel, ko je šel na pregled, nemara prvikrat, potem ko ni mogel več vzdržati. Kakor koli že, klobuk je bil dobro ohranjen, polcilinder. Rekel sem, Tu imate ta klobuk in vrnite mi mojega. Dodal sem, Vrnite mi moj plašč. Odgovorili so mi, da so ju zažgali, skupaj z drugimi mojimi oblačili. Takrat sem doumel, da bo kmalu konec, no ja, dokaj kmalu. Potem sem poskušal zamenjati klobuk za čepico ali za takšnega iz klobučevine, ki si ga lahko povezneš čez obraz, a brez posebnega uspeha. Ampak glede na stanje moje lobanje nisem mogel hoditi razoglav. Klobuk je bil najprej premajhen, potem se je privadil. Dali so mi kravato, po dolgih debatah. Zdela se mi je lična, a je nisem maral. Ko je končno prišla, sem bil preveč utrujen, da bi jo poslal nazaj. Ampak navsezadnje sem imel od nje korist. Bila je modra, z nekakšnimi zvezdicami gor. Nisem se dobro počutil, a so mi rekli, da se še kar. Niso izrecno rekli, da se počutim tako dobro, kot se ne bom nikoli, a tako se je razumelo. Negibno sem ležal na postelji in kar tri ženske so mi morale

navleči hlače. Ni bilo videti, da se kaj prida zanimajo za moje organe, ki niso bili, po pravici povedano, nič posebnega. Tudi mene niso prav nič zanimali. Ampak lahko bi bile rekle kaj malega. Ko so končale, sem vstal in se sam do konca oblekel. Rekle so mi, naj se usedem na posteljo in čakam. Vsa posteljnina je izginila. Ozlovoljilo me je, da me niso pustile čakati v moji postelji, ampak sedž in na mrzlem, v teh oblačilih, ki so smrdela po žveplu. Rekel sem, Lahko bi me bile pustile v moji postelji do zadnjega trenutka. Prišli so moški v delovnih oblekah in s kladivi v rokah. Razstavili so posteljo in odnesli njene dele. Ena izmed žensk je šla z njimi in se vrnila s stolom, ki ga je postavila predme. Prav sem storil, da sem bil zlovoljen. Ampak da bi jim nedvoumno pokazal, kako zelo sem zlovoljen, ker me niso pustile v moji postelji, sem brcnil v stol, da se je prevrnil. Prišel je moški in mi pomignil, naj grem z njim. Na hodniku mi je pomolil papir, naj ga podpišem. Kaj je to, sem rekel, prepustnica? Pobotnica, je rekel, za obleko in denar, ki ste ju dobili. Kakšen denar? sem rekel. Šele takrat sem torej dobil denar. Če pomislim, da bi skorajda odšel brez beliča v žepu. Znesek ni bil visok, če ga primerjamo z drugimi zneski, ampak meni se je zdel velik. Gledal sem znane predmete, ki so mi delali družbo v tolikerih znosnih urah. Pručko, na primer, najbolj blizko od vseh. Dolge popoldneve skupaj, čakajoč uro, da grem v posteljo. Na trenutke sem občutil, kako me njeno leseno življenje prežema in sem navsezadnje tudi sam le še star kos lesa. Celó luknjo je imela za mojo bulo. Potem na oknu površina, s katere se je zbrisal oplesk in kamor sem v urah obupanosti prislaljal oko, redkokdaj zaman. Najlepša hvala, sem rekel, a vam kakšen zakon prepoveduje, da bi me vrgli na cesto gola in brez sredstev? To nam ne bi bilo v prid, je odgovoril, dolgoročno. Je kakšna možnost, da bi me še malo obdržali, sem rekel, lahko bi bil koristen. Koristen, je rekel, bi bili res pripravljeni biti koristni? Čez čas je povzel, Če bi oni presodili, da bi bili lahko koristni, bi vas zagotovo obdržali. Kolikokrat sem rekel, da bom postal koristen, ne bom spet začel. Kako šibkega sem se počutil! Denar, sem rekel, nemara bi ga hoteli vzeti nazaj in me še malo obdržati. Dobrodelna ustanova smo, je rekel, in ta denar vam podarjamo ob vašem odhodu. Ko ga boste porabili, si boste morali priskrbeti

drugega, če boste hoteli nadaljevati. V nobenem primeru se ne vračajte sem, kajti ne bomo vas več sprejeli. Tudi naše podružnice vas bojo zavrnille. Ekselmans! sem zavpil. Dajte dajte, je rekel, že tako ne razumemo niti desetino tistega, kar pravite. Tako star sem, sem rekel. Niste tako zelo stari, je rekel. Dovolite, da ostanem tu še za hip, sem rekel, dokler ne neha deževati? Lahko počakate pri samostanskih vratih, je rekel, danes ne bo nehalo deževati. Do šestih lahko počakate, slišali boste zvonjenje. Če vas kdo kaj vpraša, recite le, da imate dovoljenje, da tam vedrite. Katero ime naj povem? sem rekel. Weir, je rekel.

Nisem še dolgo stal pri vratih, ko je prenehalo deževati in se je prikazalo sonce. Bilo je nizko in po tem sem sklepal, glede na letni čas, da bo kmalu šest. Gledal sem sonce, ki je pod obokom zahajalo za samostan. Prišel je neki moški in me vprašal, kaj počnem. Želite? tako je rekel. Zelo ljubeznivo. Odgovoril sem mu, da mi je gospod Weir dovolil ostati tu do šestih. Odšel je, a se hitro vrnil. Gotovo je medtem govoril z gospodom Weirom, kajti rekel je, Ne morete več ostati tu, saj je dež prenehal.

Počasi sem šel čez vrt. Bila je tista nenavadna svetloba, s kakršno se končuje močno deževen dan, potem ko se prikaže sonce in nebo razjasni, a prepozno, da bi bilo za kakšno rabo. Zemlja se oglašča, kot bi ihtela, in zadnje kaplje padajo s praznega, brezoblačnega neba. Neki deček, iztegujoč roke in dvigajoč glavo proti sinjemu nebu, je vprašal mater, kako je to mogoče. Daj mi mir, je rekla. Nenadoma sem se spomnil, da sem pozabil prositi gospoda Weira za košček kruha. Gotovo bi mi ga bil dal. Pa sem pomislil na to, med najinim pogovorom na hodniku. Rekel sem si, Končajva najprej to, o čemer govoriva, potem ga bom prosil. Dobro sem vedel, da me ne bojo obdržali. Saj bi šel nazaj, ampak sem se bal, da me bo kateri izmed paznikov ustavil in mi rekel, da ne bom nikoli več videl gospoda Weira. To bi lahko še povečalo mojo čemernost. Sploh pa se nisem v takšnih primerih nikoli vračal.

Na cesti sem bil izgubljen. Že dolgo nisem hodil po tem delu mesta in zdel se mi je zelo spremenjen. Cela poslopja so izginila, ograje so stale drugje in povsod sem videl v velikih črkah izpisana imena trgovcev, ki jih nisem še nikjer nikoli videl in ki bi jih celó s

težavo izgovoril. Ceste so bile tam, kjer se nisem spominjal, da sem jih nekoč videl, mnoge od tistih, ki sem se jih spominjal, so izginile in nekatere so spremenile imena. Splošen vtis je bil tak kot svoje čase. Res je, da sem mesto zelo slabo poznal. Nemara je bilo čisto drugo mesto. Nisem vedel, kam naj bi bil namenjen. Nekajkrat sem imel veliko srečo, da me niso pogazili. Kar naprej sem vzbujal smeh, tisti zdravi, prostodušni smeh, ki je tako dober za zdravje. Ker sem, kolikor se je dalo, pazil, da ostaja rdeča plat neba na moji desni, sem končno prišel do reke. Tam je bilo, na prvi pogled, vse videti bolj ali manj takšno, kot sem pustil. A če bi pobližje pogledal, bi brez dvoma odkril obilo sprememb. To sem storil malo kasneje. Ampak splošni videz reke, ki teče med nabrežjema in pod mostovi, se ni spremenil. Predvsem reka mi je, kot zmerom, vzbujala vtis, da teče v narobe smer. Vse to so laži, vem. Moja klop je bila še zmerom na svojem mestu. Sedeča telesa so jo izdolbla po svojih krivuljah. Stala je ob koritu, ki ga je podarila, kot je bilo napisano, gospa Maxwell konjem tega mesta. Medtem ko sem bil tam, se je kar nekaj konjev okoristilo s tem darilom. Slišal sem podkve in rožljanje jarma. Potlej tišina. Konj me je gledal. Potlej hrum kamenčkov, ki se kotrljajo po blatu, kakršen se sliši od konjev, ko pijejo. Potlej spet tišina. Konj me je spet gledal. Potlej spet kamenčki. Potlej spet tišina. Vse dotlej, ko je konj nehal piti ali je voznik presodil, da je spil dovolj. Konji niso bili pri miru. Enkrat, ko je hrum prenehal, sem se obrnil in zagledal sem konja, ki me je gledal. Tudi voznik me je gledal. Gospa Maxwell bi bila vesela, ko bi videla, kaj vse ponuja njeno korito konjem tega mesta. Ko se je, po dokaj dolgem somraku, znočilo, sem snel klobuk, ki me je tiščal. Zaželel sem si, da bi bil spet zaprt, v zaprtem, praznem in toplem prostoru z umetno lučjo, s petrolejko, če je le mogoče, prekrito z rožnatim senčnikom, če se le da. Že dolgo si nisem česa zares zaželel in to je napravilo name grozoten vtis.

V naslednjih dneh sem se oglasil v mnogih stavbah, brez posebnega uspeha. Največkrat so mi pred nosom zaprli vrata, pa četudi sem kazal svoj denar in govoril, da bom plačal za teden, ali celo dva, vnaprej. Zaman sem razkazoval svoje najboljše manire, razločno govoril in se nasmihal, nisem prišel do konca svojih čenčarij, ko so mi že zadrlesknili vrata pred nosom. V tistem času

sem izpopolnjeval način, da se odkrijem vljudno in dostojanstveno, ne brezbržno in nespoštljivo. Klobuk sem naglo potisnil naprej, ga za trenutek pridržal tako, da niso mogli videti moje lobanje, in ga z enako hitrim gibom potisnil nazaj. Če hočete narediti to neprisiljeno in pri tem ne vzbuditi neugodnega vtisa, res ni lahko. Kadar sem presodil, da je dovolj, če se samo dotaknem klobuka, sem se ga seveda samo dotaknil. Ampak tudi, da se dotaknete klobuka, ni lahko. Kasneje sem razrešil to vprašanje, ki je bilo v težavnih obdobjih bistvenega pomena, tako, da sem nosil kapo s ščitnikom in pozdravljal po vojaško, ne, ni res, no ja, ne vem, navsezadnje sem imel klobuk. Nikoli nisem zagrešil napake, da bi nosil odlikovanja. Nekatere ženske so tako zelo potrebovale denar, da so me pri priči spustile noter in mi pokazale sobo. Ampak z nobeno se nisem mogel domeniti. Nazadnje sem se namestil v podpritičju. S tisto sem se hitro domenil. Moje muhavosti, tako se je izrazila, je niso prestrašile. Vseeno je vztrajala, da mi postilja in da mi pospravi sobo enkrat na teden, namesto enkrat na mesec, kakor sem zaprosil. Rekla je, da bom med pospravljanjem, ki bo hitro opravljeno, lahko počakal na dvorišču tu zraven. Zelo razumevajoče je dodala, da me ob slabem vremenu nikoli ne bo poslala ven. Mislim, da je bila Grkinja, ali Turkinja. Nikoli ni govorila o sebi. Dobil sem vtis, da je vdova, ali vsaj, da jo je kdo zapustil. Imela je čuden naglas. Ampak tudi jaz sem ga imel, ker sem spajal samoglasnike in izpuščal soglasnike.

Nisem več vedel, kje sem. Imel sem nejasno predstavo, celó to ne, nič nisem videl, o veliki hiši s petimi ali šestimi nadstropji. Zdelo se mi je, da sestavlja celoto z drugimi hišami. Prišel sem o mraku in okolici nisem namenjal tiste pozornosti, ki bi jo ji bil nemara namenjal, če bi slutil, da se bo zaprla nad mano. Najbrž je bilo tako, da nisem nič več upal. Res pa je, da je bilo, ko sem odhajal iz te hiše, vreme imenitno, ampak kadar sem odhajal, se nisem nikoli oziral nazaj. Najbrž sem kje prebral, ko sem bil majhen in sem še bral, da je bolje ne gledati nazaj, ko človek odhaja. Pa vendar se mi je včasih to zgodilo. Ampak tudi če to zanemarim, se mi zdi, da sem nekaj videl, ko sem odhajal. Ampak kaj? Spominjam se samo svojih stopal, ki sta drugo za drugim koračili iz moje sence. Čevlja sta zatrdela in sončni žarki so poudarjali razpokline v usnju.

V tisti hiši sem se v redu počutil, to moram reči. Če izvzamem nekaj podgan, sem bil v podpritičju sam. Ženska je kar najbolj spoštovala najin dogovor. Okrog poldneva je prinesla pladenj s hrano in odnesla tistega od prejšnjega dne. Obenem je prinesla tudi čisto nočno posodo. Imela je velik ročaj, da si jo je zataknila za komolec in imela dlani prosti, da je držala pladenj. Potem je nisem več videl, razen po naključju, kadar je pomolila noter glavo, da bi se prepričala, ali se mi ni kaj zgodilo. Na srečo nisem potreboval naklonjenosti. S postelje sem videl stopala, ki so korakala sem ali tja po pločniku. Kakšen večer, ko je bilo lepo vreme in sem se dobro počutil, sem šel s svojim stolom na dvorišče in gledal krila mimoidočih. Več kot ena noga mi je tako postala domača. Nekoč sem jo poslal, da mi kupi čebulico podleska, in jo zasadil v star lonec na temnem dvorišču. Najbrž je bilo spomladi, ni bilo bržkone ravno primerno. Lonec sem privezal na vrvico in ga skoz okno spustil ven. Kadar je bilo zvečer lepo vreme, je po zidu plezal sončni žarek. Takrat sem se namestil k oknu in vlekel za vrvico, da bi ostal lonec obsijan, in na toplem. Ni bilo najbolj pripravno, ne vem natančno, kako sem se tega lotil. Bržkone ni bilo ravno primerno. Pognojeval sem ga, kot je le šlo, in scal gor, kadar dolgo ni deževalo. Nemara ni bilo ravno primerno. Ozelenel je, ampak nikoli ni zacvetel, samó mevžasto stebelce z nekaj bledičnimi listi. Vesel bi bil, če bi imel rumen podlesek, ali hiacinto, ampak ni šlo, ni se moglo iziti. Hotela ga je odnesti, ampak sem ji rekel, naj ga pusti. Hotela mi je kupiti drugega, ampak sem ji rekel, da ne maram drugega. Najbolj mi je šlo na živce vpitje prodajalcev časopisov. Vsak dan ob isti uri so pritekli mimo, s podplati so topotali po tlaku, kričeč imena časopisov in celó najbolj razburljive novice. Hrum, ki je prihajal iz hiše, mi je šel manj na živce. Nekje nad mano je vsak večer ob isti uri pela neka deklica, razen če ni bil deček. Dolgo se mi ni posrečilo, da bi dojel besede. Ampak ker sem jih poslušal skoraj vsak večer, sem jih končno nekaj dojel. Čudne besede, da jih poje deklica, ali deček. Je prihajala pesem iz mojega duha, ali res le od zunaj? Bila je, mislim, nekakšna uspavanka. Vsaj mene je dostikrat uspavala. Včasih je prišla neka punčka. Dolge rdeče lase je imela spletene v kiti. Nisem vedel, kdo je. Malo je postopala po sobi in potlej odšla, ne da bi mi

kaj rekla. Nekega dne me je obiskal policaj. Rekel je, da me nadzira-
jo, in mi ni pojasnil zakaj. Sumljiv, ja, rekel mi je, da sem sumljiv.
Pustil sem ga, naj govori. Ni se me upal aretirati. Ali pa je bil nemara
dober. Duhovnik, tudi duhovnik me je obiskal nekega dne. Podučil
sem ga, da pripadam neki veji Reformirane cerkve. Vprašal me je,
kakšne vrste pastora bi želel videti. V Reformirani cerkvi se človek,
ne gre drugače, hitro izgubi. Nemara je bil dober. Rekel mi je, naj
mu sporočim, če bom kdaj kaj potreboval. Potreboval! Predstavil se
je in mi pojasnil, kje ga lahko najdem. Moral bi si bil zabeležiti.

Nekega dne mi je ženska nekaj predlagala. Rekla je, da nujno
potrebuje gotovino in da bi mi, če bi ji plačal za pol leta vnaprej, za
ta čas za četrtno zmanjšala najemnino. Najbrž se ne motim dosti.
Pri tem je bilo ugodno, da pridobim šest tednov (?) bivanja, neu-
godno pa, da skorajda do konca porabim svoj drobn kapital. Ampak
ali bi lahko temu rekli neugodnost? Ali ne bi v vsakem primeru ostal
do zadnjega beliča, in celo še dlje, dokler me ne bi vrgla ven? Dal
sem ji denar in napisala mi je pobotnico.

Nekega jutra, malo po tej transakciji, me je prebudil moški, ki
me je stresal za ramena. Ni moglo biti dosti čez enajsto. Prosil me je,
da vstanem in pri priči zapustim njegovo hišo. Bil je zelo spodoben,
to moram reči. Rekel mi je, da ni nič manj osupel, kot sem jaz. Hiša
je njegova. Njegova last. Turkinja je prejšnji večer odšla. Ampak še
sinoči sem jo videl, sem rekel. Najbrž ste se zmotili, je rekel, kajti
najkasneje včeraj zjutraj mi je prinesla ključ v pisarno. Ampak
plačal sem ji stanarino za pol leta vnaprej, sem rekel. Naj vam jo
vrne, je rekel. Ampak ne vem, kako ji je ime, sem rekel, da ne gov-
orim o njenem naslovu. Ne veste, kako ji je ime? je rekel. Gotovo je
mislil, da lažem. Bolan sem, sem rekel, ne morem oditi kar tako na
hitro. Niste tako zelo bolni, je rekel. Predlagal mi je, da pokličem
taksi, ali rešilni avtomobil, če mi je ljubše. Rekel je, da potrebuje
sobo pri tisti priči, za svojo svinjo, ki zmrzuje v dvokolnici pred vrati
in pazi nanjo samo neki pob, ki mu niti ne ve imena in ki najbrž
grdo ravna z njo. Vprašal sem ga, ali bi mi lahko odstopil kak drug
prostor, samó kotic, kamor bi se zleknil, si opomogel od pretresa
in premislil kako in kaj. Rekel je, da ne more. Pa ne ker bi bil
hudoben, je pridal. Lahko bi živel tu s svinjo, sem rekel, skrbel bi

zanjo. Dolgi meseci spokoja, uničeni v enem samem trenutku! Le mirno, le mirno, ne razburjajte se, pogum velja, dajmo, hop, pokonci, dovolj bo. Konec koncev ga vse to ni nič brigalo. Bil je resnično potrpežljiv. Najbrž je bil, medtem ko sem spal, v podpritičju.

Šibkega sem se počutil. Gotovo sem res bil. Bleščeča svetloba mi je jemala dih. Neki avtobus me je prepeljal na deželo. Usedel sem se sredi polja, v soncu. Ampak zdi se mi, da je bilo to dosti kasneje. Pod klobuk sem zabadal liste, da bi imel senco. Noč je bila mrzla. Dolgo sem hodil po poljih. Končno sem našel kup gnoja. Naslednji dan sem se vračal proti mestu. Vrgli so me s treh avtobusov. Usedel sem se ob cesto, v soncu, in sušil oblačila. Všeč mi je bilo. Rekel sem si, Nič več, nič več mi ni treba početi, dokler ne bojo suha. Ko so bila suha, sem jih oščetkal s krtačo, z nekakšnim čohalom, se mi zdi, ki sem ga našel v hlevu. Hlevi so mi bili zmerom v pomoč. Potem sem šel do hiše in tam prosil za kozarec mleka in za kos kruha z maslom. Dali so mi vsega, samó masla ne. Si lahko odpočijem v hlevu? sem rekel. Ne, so rekli. Še zmerom sem zaudarjal, a tisti smrad mi je bil všeč. Dosti ljubši mi je bil od mojega, ki ga zaradi njega nisem občutil, razen v pihljajih. V naslednjih dneh sem skušal dobiti nazaj svoj denar. Ne vem natančno, kako je bilo, mogoče nisem mogel najti naslova, mogoče naslova sploh ni bilo ali pa Grkinje ni bilo tam. Po žepih sem iskal pobotnico, da bi poskusil razbrati ime. Ni je bilo. Nemara mi jo je zmaknila, medtem ko sem spal. Ne vem, koliko časa sem tako krožil, počivaje zdaj na enem kraju, zdaj na drugem, v mestu in na deželi. Mesto se je precej spremenilo. Tudi podeželje ni bilo več takšno, kot sem se ga spominjal. Splošni vtis je bil enak. Nekega dne sem opazil svojega sina. Z aktovko pod pazduho je nekam hitel. Snel je klobuk in se priklonil, in opazil sem, da je plešast kot jajce. Skoraj prepričan sem bil, da je on. Obrnil sem se in gledal za njim. Na vse pretege je brzel s svojim racavim korakom in na levo in desno snemal klobuk in še drugače klečeplazil. Neznosni kurbin sin.

Nekega dne sem srečal moškega, s katerim sva se poznala še iz prejšnjih časov. Živel je v votlini ob morju. Imel je osla, ki se je pasel na pečinah ali po stezah, ki so se spuščale proti morju. Kadar je bilo vreme zelo slabo, je osel kar sam od sebe prišel v votlino in vso nevi-

hto prevedril v njej. Dosti noči sta prebila skupaj, tiščoč se drug k drugemu, medtem ko je zavijal veter in je morje bobnelo ob prod. S tem oslom je dostavljal meščanom pesek, alge in školjke za njihove vrtove. Ni jih mogel tovoriti dosti hkrati, kajti osel je bil star, pa majhen, in mesto je bilo daleč. Ampak nekaj malega je zaslužil, dovolj, da si je kupil tobak in vžigalice in kdaj pa kdaj libro kruha. Ob enem takih pohodov me je srečal, v predmestju. Navdušen je bil, da me spet vidi, ubožec. Moledoval me je, naj grem z njim domov in tam prespim. Ostanete lahko, kolikor hočete, je rekel. Kaj mu je, vašemu oslu? sem rekel. Ne menite se zanj, je rekel, ne pozna vas. Opomnil sem ga, da nisem navajen z nikomer prebiti več kot dve ali tri minute skupaj in da se grozno bojim morja. Videti je bil razočaran. Torej ne boste šli z mano, je rekel. A na svoje presenečenje sem zajahal osla in hajd skoz senco rdečih kostanjev, ki so kipeli iz pločnika. Z obema rokama sem se oprijel kosti na oslovem hrbtu. Fantalini so se nam posmehovali in nas obmetavali s kamni, a slabo so ciljali, kajti zadelo me je le enkrat, v klobuk. Ustavil nas je policaj in naju pograjal, da kaliva javni mir. Prijatelj ga je opomnil, da sva pač takšna, kakršna naju je napravila narava, in da je s pobci enako. V takšnih okoliščinah se javni mir neizogibno kdaj skalí. Pustite naju naprej, je rekel, in javni mir se bo hitro vrnil v vaš sektor. Ubrali smo jo po spokojnih poteh v notranjosti dežele, belih od prahu, obraslih z glogom in fuksijami in poraslih s plevelom in marjeticami. Znočilo se je. Osel me je odnesel do vhoda v votlino, saj v temi ne bi mogel sam po poti, ki se je spuščala k morju. Potem je šel spet gor na svoja pasišča.

Ne vem, koliko časa sem ostal tam. V votlini je bilo v redu, to moram reči. Uši sem preganjal z morsko vodo in algami, a dosti gnid je vseeno preživel. Lobanjo sem si zdravil z obkladki iz alg, katerih učinek je bil imeniten, a kratkotrajen. Ležal sem v votlini in včasih sem gledal proti obnebjju. Pred sabo sem videl širo, utripajočo planjavo, brez otokov in rtov. Ponoči je votlino v enakomernih presledkih razsvetljevala luč. Takrat sem našel svojo stekleničko, v žepu. Ni bila razbita, steklo ni bilo pravo. Mislil sem, da mi je gospod Weir vse pobral. Oni je bil večinoma zunaj. Dajal mi je rib. Človeku, če je pravi, ni težko živeti v votlini, daleč od vseh. Povabil me je, naj

ostanem, kolikor časa hočem. Če bi bil raje sam, bi mi z veseljem uredil drugo votlino, malo bolj stran. Vsak dan bi mi prinesel hrane in od časa do časa bi prišel pogledat, ali je z mano vse v redu in ali česa potrebujem. Dober je bil. Nisem potreboval dobrote. Ali poznate kakšno jezersko votlino? sem rekel. Slabo sem prenašal morje, njegove pljuske, tresljaje, bibavico, njegovo vsesplošno trzavico. Veter včasih poneha. V rokah in nogah sem imel mravljince, od morja. Ni mi dalo spati, dolge ure skupaj. Tukaj me bo hitro doletela nesreča, sem rekel, in kaj bom potlej na boljšem? Utopili se boste, je rekel. Ja, sem rekel, ali pa se bom vrgel s pečine. Jaz ne bi mogel živeti nikjer drugje, je rekel, v svoji hribovski koči sem bil zelo nesrečen. V vaši hribovski koči? sem rekel. Ponovil je zgodbo o svoji hribovski koči, pozabil sem jo že, bilo je, kot da jo slišim prvič. Vprašal sem ga, ali jo ima še zmerom. Odgovoril je, da je ni več videl od dne, ko je pobegnil iz nje, ampak da misli, da je še zmerom tam, v dosti slabšem stanju seveda. Ampak ko me je silil, naj vzamem ključ od nje, sem odklonil, rekoč, da imam druge namene. Če me boste potrebovali, je rekel, me boste zmerom našli tu. Ah ljudje. Dal mi je svoj nož.

Tisto, čemur je rekel koča, je bila nekakšna lesena lopa. Vrata so sneli, da so jih zakurili, ali za kaj drugega. V oknu ni bilo več šipe. Streha je bila na več koncih udrta. Ostanke vmesne stene so ločevali notranjost na neenaka dela. Če je bilo kdaj kaj pohištva, ga zdaj ni bilo več. Kar najbolj prostaško so se izživljali, po tleh in po stenah. Na podu so ležali iztrebki, človeški, kravji, pasji, pa tudi preservativi in izbljuvki. V kravjak so narisali srce, prebodeno s puščico. Pa to ni bil kak umetnostnozgodovinski spomenik. Opazil sem sledove zapuščenih šopkov. Poželjivo so jih nabirali, dolge ure milovali, na koncu pa so jih odvrgli, suhe, nemara že ovenele. Takšna je bila stavba, katere ključ so mi podarili.

Prizor povsod okrog je bil značilen za veličino in razdejanje.

A vseeno je bilo bivališče. Odpočil sem si na ležišču iz praproti, ki sem jo trudoma sam nabral. Nekega dne nisem mogel več vstati. Rešila me je krava. Ledena megla jo je prignala, da si je poiskala zavetje. Gotovo ni bilo prvič. Poskušal sem pri njej sesati, brez posebnega uspeha. Vime je imela prekrito z govnom. Snel sem

klobuk in jo začel molsti noter, iztiskajoč iz sebe zadnje moči. Mleko se je razlivalo po tleh, a rekel sem si, Nič ne de, saj je zastonj. Vlekla me je po tleh in kdaj pa kdaj zastala, da bi se me otresla s pošteno brco. Nisem vedel, da so lahko tudi naše krave hudobne. Najbrž so jo pred kratkim pomolzli. Z eno roko sem se oprijemal vimena, v drugi sem držal klobuk na pravem mestu. Ampak na koncu je zmagala. Kajti zvlekla me je čez prag in do velikanske mokre praproti, tam pa sem moral plen izpustiti.

Ko sem pil mleko, sem si očital, kar sem ravnokar storil. Ne morem več računati nanjo, pa še druge bo opozorila. Ko bi se bil bolje obvladal, bi mi lahko postala prijateljica. Prišla bi vsak dan, in z njo nemara še druge krave. Naučil bi se delati maslo, pa sir. Ampak rekel sem si, Ne, vse je v najlepšem redu.

Ko sem bil na cesti, sem moral samo dol po klancu. Kmalu vozovi, ampak vsi so me zavrnil. Ko bi imel drugačna oblačila, drugačen obraz, bi me nemara vzeli gor. Odkar so me izgnali iz podpritičja, sem se gotovo spremenil. Predvsem obraz je najbrž zadobil svojo klimakteričnost. Nasmeh, ponižen in prostodušen, se ni več prikazal, in tudi ne izraz preproste revščine, v katerem so zvezde in preslice. Klical sem ju, a se nista več prikazala. Maska stare kože, umazane in kocinaste, ni več hotela počenjati prosim in hvala in oprostite. Bilo je hudo. S čim se bom plazil, v prihodnje? Ležal sem ob robu ceste in se začel zvijati vsakokrat, ko sem zaslišal, da prihaja kak voz. To pa zato, da ne bi mislili, da spim ali počivam. Poskušal sem zastokati, Na pomoč! A ven je prišel zvok običajnega pogovarjanja. Nisem mogel več stokati. Ni bil še konec in nisem mogel več stokati. Zadnjikrat, ko sem moral zastokati, sem to storil, v redu, kot po navadi, in nobeno srce se ni trgalo. Kaj bo z mano? Rekel sem si, Spet se bom naučil. Ulegel sem se na cesto, na kraju, kjer je bila ozka, tako da vozovi niso mogli mimo, ne da bi me pregazili z vsaj enim kolesom, ali pa z dvema, če so imeli štiri. Rdečebradi urbanist, izrezali so mu žolčnik, huda napaka, čez tri dni je umrl, v najlepših letih. Ampak sinil je dan, ko sem pogledal okrog sebe in opazil, da sem v predmestju, in od tam ni bilo daleč do starih blodenj, onstran bedastega upanja na spokoj ali na manjše muke.

Spodnji del obraza sem si torej prekril s črno cunjjo in šel

beračit na sončen vogal. Kajti zdelo se mi je, da mi oči še niso čisto ugasle, nemara po zaslugi črnih očal, ki mi jih je nekoč podaril moj vzgojitelj. Dal mi je Geulincxovo *Etiko*. Očala so bila moška, jaz sem bil deček. Našli so ga mrtvega na stranišču, sesedel se je, oblačila je imel strašansko neurejena, zadel ga je infarkt. Ah, kakšen mir. V *Etiki* je bilo na predpapirju napisano njegovo ime (Ward), očala so bila njegova. Okvir je bil v obdobju, o katerem govorim, iz medicine, kakršno uporabljajo, da obešajo slike ali velika zrcala, in dolga črna trakova sta mi rabila za držali. Ovil sem ju okrog ušes, napeljal pod brado in ju zavozlal. Stekelci sta se poškodovali, ker sta se mi v žepu trli drugo ob drugo ali ob druge predmete, ki so bili v njem. Mislim sem, da mi je gospod Weir vse pobral. Ampak teh očal nisem več potreboval in nadel sem si jih samo, da bi omilil sončno svetlobo. Bolje bi bil storil, ko ne bi govoril o njih. S cunjjo sem se pošteno namučil. Nazadnje sem jo strgal s podloge plašča, ne, nisem imel več plašča, torej s podloge suknjiča. Bila je bolj sivkasta, ali celo karirasta, ampak zadovoljen sem bil z njo. Do popoldneva sem imel obraz obrnjen proti dopoldnevni nebu, nato do noči proti zahodu. S skledico za miloščino sem se pošteno namučil. Klobuka nisem mogel uporabljati, zaradi lobanje. Da bi iztegoval roko, ni govora. Omislil sem si torej aluminijasto škatlico in si jo pripel na gumb na plašču, ampak kaj mi je, na suknjiču, v višini dimelj. Ni stala naravnost, spoštljivo se je nagibala proti tistemu, ki je šel mimo, da je lahko le spustil vanjo svoj novčič. Ampak ob tem je moral stopiti čisto tik mene, izpostavil se je nevarnosti, da bi se me dotaknil. Nazadnje sem si oskrbel večjo škatlo, nekakšno veliko škatlo, in jo postavil na pločnik, k svojim nogam. Ampak ljudje, ki dajejo miloščino, je ne mečejo prav radi, ta kretnja ima nekaj prezirljivega, to pa se občutljivejšim upira. Da ne govorimo o tem, da morajo pociljati. Radi dajo, ampak ne marajo, da se novčič zakotrlja pod noge mimoidočih, ali pod kolesa avtomobilov, kjer ga lahko kdor koli pobere. Torej ne dajo. Seveda so tudi takšni, ki se sklonijo, ampak zvečine ljudje, ki dajejo vbogajme, nimajo prav radi, če se morajo pri tem sklanjati. Radi od daleč zapazijo berača, pripravijo svoj peni, ga kar med hojo spustijo in zaslišijo *Bog vam povrnil!*, ki že zamira v daljavi. Jaz tega nisem govoril, nisem bil kdove kako

veren, tudi kaj podobnega ne, ampak vseeno sem oddal nekakšen šum, skoz usta. Nazadnje sem si oskrbel nekakšno deščico in si jo z vrstico privezal za vrat in na trup. Ven je štrlela ravno na pravem mestu, v višini žepa, in njen konec je bil od mene dovolj odmaknjen, da so lahko nanj brez nevarnosti položili svoj prispevek. Včasih je bilo mogoče na njej videti rože, cvetne liste, klaske, in tisto zel, ki se ji reče, mislim, srakonja, skratka, kar sem pač našel. Nisem jih iskal, ampak vse takšne ljubke stvarce, ki so mi prišle pod roko, sem shranil za na deščico. Lahko bi kdo pomislil, da imam rad naravo. Večino časa sem gledal proti nebu, a nisem strmel vanj. Ponajvečkrat je bilo mešanica belega, sinjega in sivega, in zvečer so se pritaknile še druge barve. Čutil sem, kako mi milo nalega na obraz, in na rahlo sem si ob njem drgnil obraz, ko sem se gugal sem pa tja. Ampak dostikrat sem spustil glavo na prsi. Takrat sem od daleč nejasno videl deščico, zabrisano in šarastih barv. Naslanjal sem se na zid, a ne vnemarno, težo sem prenašal z ene noge na drugo, dlani sem imel zataknjene za zavihke na suknjiču. Slab vtis naredi, kdor berači z rokami v žepu, delavce to razdraži, še posebno pozimi. Prav tako se ne smejo nikoli nositi rokavice. Kakšni frkolini so mi, pod pretvezo, da mi bojo dali novčič, pobrali vse, kar sem zaslužil. S tistim so si kupili sladkorčke. Obzirno sem si odpel gumb, da bi se praskal. Praskal sem se od spodaj navzgor, s štirimi nohti. Vlekel sem se za dlake, da bi se olajšal. To je poganjalo čas, čas je mineval hitreje, ko sem se praskal. Pravo praskanje je, po mojem mnenju, več vredno kot metanje na roko. Človek lahko drka do petdesetega, tudi še čez, ampak na koncu to postane običajna navada. Ko sem se praskal, sta mi bili dve roki premalo. Povsod sem ju imel, na organih, med dlakami do popka, pod pazduhama, v riti, in potlej še tisti madeži ekcema in garij, ki so se mi razvneli, samo da sem pomislil na to. V riti sem občutil največje zadovoljstvo. Kazalec sem tlačil noter, vse do zadnjega členka. Če sem moral potlej srati, me je svinjsko bolelo. Ampak saj nisem več sral. Od časa do časa je letel čez avion, ne ravno hitro, se mi je zdelo. Pogosto sem ob koncu dneva opazil, da imam hlačnice spodaj mokre. Najbrž je bilo od psov. Jaz nisem več scal. Če me je kdaj prijelo, sem se pomiril tako, da sem spustil droben curek v durce. Ko sem bil na svojem vogalu,

ga do noči nisem zapustil. Jedel nisem več, Bog bi mi že dal vetra. Po končanem delu sem kupil steklenico mleka in jo zvečer spil v kolnici. Pravzaprav mi jo je kupoval pobec, zmerom isti, mene niso hoteli postreči, ne vem zakaj. Dajal sem mu peni za njegov trud. Nekega dne sem bil priča nenavadnemu prizoru. Po navadi nisem kaj dosti videl. Tudi slišal nisem kaj dosti. Nisem bil pozoren. Pravzaprav me ni bilo tam. Pravzaprav mislim, da me ni bilo nikoli nikjer. Ampak tistega dne sem se najbrž vrnil. Že lep čas mi je šel na živce nekakšen hrup. Nisem se spraševal po vzroku, kajti rekel sem si, Saj bo prenehal. Ampak ker ni prenehal, sem se pač moral povprašati po vzroku. Neki moški je stal na strehi avtomobila in govoril mimoidočim. Vsaj tako sem jaz razumel stvar. Tako močno se je drl, da so do mene prihajali drobci njegovega govora. Zveza ... bratstvo ... Marx ... kapital ... biftek ... ljubezen. Nič nisem razumel. Avtomobil je stal pred menoj na pločniku, govornika sem videl v hrbet. Na lepem se je obrnil in me vpletel v zadevo. Poglejte si no tega razcapanca, je zavpil, ta izmeček. Če se ne bi bal šintarja, bi hodil po vseh štirih. Star, ušiv, napol gnil, za v smeti. In tisoč je takih kot on, še hujših, deset tisoč, dvajset tisoč. Neki glas, Trideset tisoč. Govornik je povzel, Vsak dan hodite mimo njih, in kadar zadenete na lotu, jim vržete kovanec. Ste pomislili? Glas, Ne. Seveda niste, je povzel govornik, to spada nekako zraven. Peni, dva penija. Glas, Tri penije. Nikoli vam ne pride na misel, je povzel govornik, da je to suženjski odnos, poneumljanje, organiziran pomor, da s tem le upravičujete svoj zločinski zaslužek. Poglejte si no tega siromaka, tega nimaniča. Rekli boste, da si je sam kriv. Kar vprašajte ga, ali si je sam kriv. Glas, Ti ga vprašaj. Sklonil se je k meni in me nahrulil. Izpopolnil sem bil svojo deščico. Sestavljala sta jo dva dela, povezana s šarnirjem, tako da sem jo lahko, ko sem končal delo, zložil in vtaknil pod pazduho, prav rad sem kaj brkljal. Snel sem torej cunjo, dal v žep tistih nekaj kovancev, ki sem jih zaslužil, odmotal vrstico na deščici, deščico zložil in jo vtaknil pod pazduho. Odgovori vendar, mučenik! se je zadržal govornik. Potem sem odšel, čeprav je bilo še svetlo. Zvečine pa je bil tisti vogal miren, živahen, a ne prenatlačen, urejen in spodoben. Gotovo je bil verski fanatik, ne najdem druge razlage. Nemara je ušel iz norišnice. Glavo je imel v redu, malo rdečkasto.

Nisem delal vsak dan. Skorajda nič nisem porabil. Celó na stran se mi je posrečilo dati kakšno malenkost, za čisto zadnje dni. Kadar nisem delal, sem ležal v kolnici. Stala je ob reki, na zasebnem posestvu, ali vsaj nekdam zasebnem. Posestvo njegov glavni vhod je gledal na ozko, temačno in tihotno ulico je obkrožal zid, razen seveda na rečni strani, ki je bila njegova severna meja, dolga približno trideset korakov. Nasproti, na drugem bregu, je bilo nabrežje, pa kup nizkih hiš, nepozidana zemljišča, ograje, dimniki, zvoniki in stolpi. Videlo se je tudi nekakšno vežbališče, na katerem so vojaki vse leto igrali nogomet. Samó okna ne. Posestvo se je zdelo opuščeno. Železna vrata so bila zaprta. Trava je preraščala potke. Samó okna v pritličju so imela rolete. Druga so se kdaj pa kdaj ponoči šibko prižgala, enkrat eno, drugič drugo, takšen vtis sem imel. Mogoče so bili kakšni odbleski. Tisti dan, ko sem si prilastil kolnico, sem našel čoln, z gredljem navzgor. Obrnil sem ga, ga podložil s kamni in kosi lesa in si tako pripravil posteljo. Podgane so težko prišle do mene, saj je bil trup nagnjen. Pa jih je mikalo, pošteno. Samo pomislite, živo meso, kajti kljub vsemu sem bil še zmerom iz živega mesa. Predolgo sem, v svojih začasnih bivališčih, živel med podganami, da bi mi zbujale strah ali stud. Občutil sem celó nekakšno naklonjenost do njih. Tako zaupljivo so prihajale proti meni, rekel bi, da brez najmanjšega odpora. Umivale so se z mačjimi gibi. Krastače so ponoči dolge ure pri miru, muhe lovijo. Namestijo se tja, kjer pokrito prehaja v nepokrito, rade imajo pragove. Ampak šlo je za vodne podgane, izjemno majhne in okrutne. Iz razmetanih desk sem si torej napravil poklop. Krasno, koliko desk sem našel v življenju, vsakokrat, ko sem potreboval kakšno desko, je bila tam, samó skloniti sem se moral. Prav rad sem kaj brkljal, ne, ne preveč, bolj tako. Ves čoln je prekril, zdaj govorim spet o poklopu. Potisnil sem ga malo nazaj, zlezel v čoln spredaj, se odplazil nazaj, dvignil nogi in potiskal poklop naprej, dokler me ni docela prekril. Potiskal sem s pomočjo prečnika, ki sem ga v ta namen pritrdil na spodnjo stran poklopa, prav rad sem kaj brkljal. Ampak bolje je bilo, če sem zlezel v čoln spredaj in povlekel poklop z obema rokama, dokler me ni docela prekril, in ga na enak način odsunil, kadar sem hotel ven. Kot oporo za roke sem tja, kamor je

bilo treba, zabil velika žeblja. Ta drobna mizarska opravila, če smem tako reči, ki sem se jih loteval z zasilnim orodjem in materiali, mi niso bila odveč. Vedel sem, da bo kmalu konec, pa sem igral komedijo, a ne, komedijo kako bi rekel, ne vem. V čolnu sem se v redu počutil, to moram reči. Poklop se je tako dobro prilegal, da sem moral vanj izvrtati luknjo. Oči ne smemo zapreti, ostati morajo odprte v temó, tako mislim. Ne govorim o spanju, govorim o tistem, čemur pravimo, mislim, budnost. Sploh sem tisti čas zelo malo spal, nisem občutil želje, ali pa sem jo občutil preveč, ne vem, ali pa sem se bal, ne vem. Ležal sem na hrbtu in nisem videl nič, razen, kot v megli tik nad glavo, skoz drobcene špranje, sivo svetlobo kolnice. Čisto nič videti, ta je prehuda. Zamolklo sem slišal kričanje galebov, ki so se mujali čisto blizu, pri izlivu odtočnih kanalov. Nesnaga se je, če se prav spominjam, v rumenkastem brbotanju mešala z reko in ptiči so krožili nad njo, vreščec od lakote in besa. Slišal sem, z onega brega, pljuskanje vode ob priveze, in tisti drugi šum, tako drugačen, ko prosto valovi, sem tudi slišal. Kadar sem se jaz premikal, sem bil, takó se mi je zdelo, bolj val kot ladja, in zastoje v moji cirkulaciji je povzročal protitok. Nemara se to ne zdi mogoče. Dež, tudi dež sem dostikrat slišal, dostikrat je deževalo. Včasih se je kaplja, ki je preniknila skoz streho kolnice, razpočila nad mano. Tudi veter je pridal svoj glas, jasno, ali pa tolikanj raznovrstne glasove svojih igrač. Ampak kakšni so? Šumenje, tulež, stokanje in vzdih. Raje bi imel udarce s kladivom, pam, pam, pam, ki tolčejo v puščavi. Prdel sem, jasna stvar, ampak s težavo in suho, šlo je ven kot iz kakšne črpalke in kopnelo v velikem nikoli. Ne vem, koliko časa sem ostal tam. V svoji škatli sem se v redu počutil, to moram reči. Zdelo se mi je, da sem v zadnjih letih postal neodvisen. Nič hudega se mi ni zdelo, če nobeden več ne pride, ne more priti, da bi vprašal, ali je z mano vse v redu in ali česa potrebujem. Vse je bilo v redu, seveda, popolnoma, in strahu, da bi šlo na slabše, ni bilo občutiti. Moje potrebe so se nekako skrčile na moje razsežnosti in postale, kar zadeva kakovost, tolikanj izbrane, da so s tega vidika izključevale vsakršno pomoč. Vednost, da sem, pa čeprav šibko in lažno, zunaj sebe, me je svoje čase lahko kdaj ganila. Človek postane divji, neogibno. Da se včasih vpraša, ali je na pravem planetu. Celó besede

vas zapustijo, s tem je vse povedano. To je nemara trenutek, ko posode ne občujejo več, saj veste, posode. Zmerom smo tam med dvema hrumoma, gotovo je to zmerom isti kraj, ampak res se ne bi reklo, da je tako. Včasih se mi je primerilo, da sem hotel odmakniti poklop in iti iz čolna, pa tega nisem zmogel, tako sem bil len in šibak, in pravzaprav mi je bilo dobro tam, kjer sem bil. Čisto blizu sem jih čutil, ledene in bučne ulice, grozljive obraze, šume, ki seka-jo, zbadajo, parajo, mrvijo. Čakal sem torej, da me bo stisnilo srat, se pravi, scat, in mi bo to dalo moči. Nisem hotel onečejati svojega gnezda! Pa se mi je to vseeno zgodilo, in celó vse bolj pogosto. Povlekel sem si dol hlače in se privzdignil malo na stran, ravno toliko, da sem sprostil luknjo. Si sredi vesoljnega dreka izkrčiti kraljestvo in potlej srati po njem, to je bilo čisto meni podobno. Bili so jaz, moji iztrebki, jasna stvar, ampak vseeno. Dovolj, dovolj, podobe, zdaj na lepem vidim podobe, jaz, ki jih nisem nikoli videl, razen včasih, ko sem spal. Mislim, da jih nisem nikoli zares videl. Čisto majhen nemara. Moj mit tako zahteva. Vedel sem, da so podobe, saj je bila noč in bil sem sam v čolnu. Kaj bi lahko bilo drugega? Bil sem torej v čolnu in drsel sem po vodi. Ni mi bilo treba veslati, tok me je nosil. Sploh pa nisem videl vesel, najbrž jih je kdo odnesel. Imel sem desko, nemara kos klopi, in uporabil sem jo, kadar me je zaneslo preveč k bregu ali kadar sem videl, da se bližam mostnemu stebru ali zasidranemu čolnu. Na nebu so bile zvezde, kar precej. Nisem vedel, kakšno je vreme, ni me zeblo niti mi ni bilo vroče, in vse je bilo videti spokojno. Bregova sta se vse bolj oddaljevala, ni moglo biti drugače, nisem ju več videl. Redke in šibke luči so kazale, kako gresta zmerom bolj vsaksebi. Ljudje so spali, telesa so nabirala moči za tlako in radosti naslednjega dne. Čoln ni več drsel, poskakoval je, ko so ga bičali valčki morske širjave, ki se je začenjala. Vse je bilo videti spokojno in vendar je pena pljuskala čez rob. Zdaj me je od vseh strani obdajal svobodni zrak, samó zemlja mi je še bila zavetje, in to ni dosti, zavetje zemlje v teh okoliščinah. Videl sem svetilnike, bili so štirje, od tega eden na čolnu. Dobro sem jih poznal, že ko sem bil čisto majhen, sem jih poznal. Bilo je zvečer, z očetom sva bila na griču, držal me je za roko. Želel sem si, da bi me s kretnjo zaščitniške ljubezni prižl nase, a ni bil iz takšnega testa. Naučil me je tudi

imena planin. A da končam s podobami, videl sem tudi luči na bojah, zdelo se je, da so povsod, rdeče in zelene, pa tudi, to me je osupilo, rumene. In na pobočju gore, ki se je zdaj jasno kazala za mestom, so požari prehajali iz zlatega v rdeče in iz rdečega v zlato. Natančno sem vedel, kaj se dogaja, gorelo je bodičevje. Kolikokrat sem ga sam zakuril, ko sem bil majhen, z vžigalico. In ko sem se dosti kasneje vrnil domov, sem z visokega okna, preden sem šel spat, gledal požar, ki sem ga bil zanetil. To noč, polno šibkega iskrenja na morju, na zemlji in na nebu, sem torej plul, kot so hoteli bibavica in tokovi. Opazil sem, da je moj klobuk pritrjen, brez dvoma z vrvico, na eno izmed gumbnic. Vstal sem s klopi na krmi čolna in zaslišalo se je glasno rožljanje. Veriga, ki je bila pritrjena spredaj, se mi je ovila okrog trupa. Poprej bi bil moral izvrtati luknjo v deske na dnu, kajti zdaj sem na kolenih in jo rezljam. Luknja je bila majhna in voda bo naraščala počasi. Dobro pol ure bo trajalo, če upoštevamo vse, razen nepredvidljivega. Sedeč spet na krmi, z iztegnjenimi nogami, s hrbtom krepko uprt ob vrečo, polno trave, ki sem jo uporabljal za blazino, sem pogoltnil svoje pomirjevalo. Morje, nebo, gora in otoki so me zmleli v strašanskem krču in se razmaknili do mejá prostorja. Šibko in brez obžalovanja sem pomislil na zgodbo, ki bi jo bil skorajda sestavil, zgodbo po podobi svojega življenja, hočem reči, brez poguma, da bi končal, brez moči, da bi nadaljeval.

Prevedel Aleš Berger

Novelo *Konec* je **Samuel Beckett** napisal - v francoščini - proti koncu leta 1945, hkrati kot besedila *Izvrženec*, *Pomirjevalo* in *Prva ljubezen*. V njej je čutiti napoved osrednjih obsesivnih tem iz trilogije romanov (*Molloy*, *Malone umira*, *Neimenljivi*), ki jo je začel snovati malo potem: potovanje po resničnih ali umišljenih pokrajinah zmuzljive identitete, prisilno prikazovanje pravih ali lažnih spominov, nenehna potreba po govorjenju, pripovedovanju nikdar dokončanih zgodb. Tri novele (brez *Prve ljubezni*) so leta 1958 izšle v knjigi *Novele in besedila za nič* in sestavljajo z njimi organsko celoto; takšna bo izšla tudi v zbirki *Znamenja Založbe Obzorja Maribor letošnje pomlad*.